

redressiehelm aangemeten, maar de zorgverzekeraars willen vergoeding ervan staken

Jaarlijks krijgen zo'n drieduizend jonge kinderen een

Helmtherapie voor een mooiere baby

Een plat hoofdje is niet mooi, maar het levert geen fysieke problemen op. Minister Schippers overweegt het corrigerende helpje niet meer te vergoeden.

Door onze redacteur ELSJE JORRITSMA
ROTTERDAM. Babyhelpjes zijn een goed voorbeeld van de wet van de onbedoelde gevolgen. De opkomst van de vrolijk gekleurde helm is een rechtstreeks – en onvoorzien – gevolg van het terugdringen van de wiegedood.

Vroeger zag je ze nooit, helmen voor baby's van zo tussen de vijf en twaalf maanden oud. Maar vroeger kregen verse ouders ook niet het dringende – en succesvolle – advies hun baby op de rug te leggen om wiegedood te voorkomen.

Sinds begin jaren negentig gebeurde dat wel, en toen bleek dat veel baby's daar platte achterhoofden van krijgen. Als dat niet vanzelf of met wat fysiotherapie wegtrekt, is een zogeheten redressiehelm de beste manier om de hoofdjes weer rond te krijgen – als ouders dat willen.

Dat willen ze inmiddels op grote schaal. Ruim drieduizend baby's per jaar dragen een helm. En nu lijkt het erop dat vanaf volgend jaar de helmen niet langer vergoed worden onder de basisziektekostenverzekering.

Over de effectiviteit van die helmen is geen discussie, zegt Léon van Adrichem, plastisch chirurg in het cranio-faciaal team van het Erasmus Medisch Centrum in Rotterdam. Dit ziekenhuis heeft het belangrijkste centrum voor schedelafwijkingen in Nederland. Maar het heeft lang geduurd voordat huisartsen en consultatiebureaus wisten wat ze aanmoesten met die epidemie van platte hoofden. „En nog steeds zijn die niet altijd alert”, weet chirurg van Adrichem.

Terwijl inmiddels wel duidelijk is hoe de afplatting ontstaat en hoe je ermee om moet gaan. Bij relatief veel kinderen wordt de schedel gedurende hun eerste maanden scheef of afgeplat. Met drie maanden is dat 15 tot 25 procent van de baby's, zegt Van Adrichem. Dat komt omdat ze te veel op hun rug liggen, en vaak ook een voorkeurshouding hebben: ze liggen steeds met hun hoofd naar dezelfde kant.

Ouders zijn door de wiegedoodadviezen bang geworden om hun kind op de buik te leggen, of op de zij, zegt Janny Tanis, die al tientallen

jaren als kinderfysiotherapeut werkt. Maar zolang je er zelf bij bent, is het juist goed de baby op zijn buik of zij te leggen. Ook als ze pas een paar dagen oud zijn. „Dat stimuleert de ontwikkeling.”

Een voorkeurshouding kan heel snel ontstaan, weet Tanis. „Als baby's bijvoorbeeld na een zware bevalling een paar dagen moeten bijkomen, en wat slap zijn, kunnen ze in die korte tijd al een voorkeur krijgen voor één kant, met ook een afplatting.” En als het hoofd eenmaal afgevlakt is, blijft die kant lekkerder liggen.

„Uit onderzoek blijkt dat dat niets met blokkades in de nek te maken heeft, zoals ouders soms denken”, benadrukt Tanis.

Zij vindt dat kraamverzorgsters – ter voorkoming – en consultatiebureaus beter op moeten letten. Met wat houdingadvies en oefening komt het namelijk vaak vanzelf goed. Tussen de drie en zes maanden groeit de schedel erg hard, en als de voorkeurshouding dan verdwenen is, wordt die meestal weer mooi rond.

Als het hoofd eenmaal afgevlakt is, blijft die kant lekkerder liggen

Maar bij zo'n 5 tot 7 procent van de kinderen gaat het niet vanzelf. Dat zijn een kleine tienduizend baby's per jaar, rekent plastisch chirurg Van Adrichem voor. Zij hebben met zes maanden nog een scheef hoofdje, en daarna groeit het hoofd zo langzaam dat voortdurende druk nodig is om de vorm nog te veranderen. Bij ongeveer eenderde van die kinderen is de afwijking zo groot, en zijn de ouders daar zo gevoelig voor, dat ze kiezen voor behandeling met een helm: ruim drieduizend kinderen per jaar. In 2004 waren dat er nog achthonderd.

Naarmate bij ouders en behandelars het bewustzijn over scheve hoofdjes groeit, neemt ook het aantal voorzieningen toe en groeit de vraag. Zo zijn er inmiddels in elf ziekenhuizen kenniscentra voor schedelvormafwijkingen, waar ouders terecht kunnen als hun baby een scheef hoofd heeft. Die centra hebben de ziekenhuizen opgezet in samenwerking met Livit Orthopedie, de belangrijkste maker van de redressiehelmen.

Helmen maken is arbeidsintensief en lucratief. De helm moet bij iedere baby speciaal worden aangemeten.

Strak waar het hoofdje te bol is, ruim waar het hoofd te plat is – die kant moet het hoofd dan op groeien. En opgebouwd uit laagjes die eruit kunnen naarmate het hoofd groeit. Kosten: ruim 1.000 euro.

In de kenniscentra kunnen specialisten onder meer onderzoeken of er andere oorzaken zijn voor de scheefgroei, zoals de gevaarlijke voortijdige sluiting van schedelnaden. Dat is een aandoening die niet zonder operatieve ingreep kan worden verholpen.

Ook meten ze de ernst van de scheefgroei, en schrijven ze een helm voor als de afwijking ernstig genoeg is. Tenminste, als de ouders dat willen, want er zijn geen aanwijzingen dat de platte hoofdjes nadelig zijn voor de ontwikkeling van de kinderen, zegt plastisch chirurg Van Adrichem. Er is wel literatuur waarin aanwijzingen staan voor bijvoorbeeld motorische stoornissen, maar waarschijnlijk klopte in die gevallen de opzet van het onderzoek niet, zegt hij. „Ik zie het echt als esthetisch probleem. En dat zeggen we ook zo tegen de ouders.”

Overigens gaat het niet alleen om de vorm van het achterhoofd, verduidelijkt Van Adrichem. Bij sterke asymmetrie kan ook het voorhoofd scheef worden. Sommige kinderen kunnen een vreemd breed voorhoofd krijgen, met oren die aan weerszijden op een andere positie staan.

Maar omdat de overheersende mening is dat de helmtherapie puur cosmetisch is, willen de zorgverzekeraars de vergoeding ervan nu stopzetten. In december van het afgelopen jaar adviseerde het College voor Zorgverzekeringen minister Schippers (Volksgezondheid, VVD) de helmtherapie aan te merken als puur cosmetisch, en die niet langer te vergoeden. Opbrengst: zo'n 3,5 miljoen euro. De minister zal tegen begin juli beslissen, maar niemand verwacht echt dat de vergoeding in stand blijft.

Dat is in lijn met het beleid van de zorgverzekeraars, zegt Van Adrichem. „Verzekeraars willen af van alles wat met het uiterlijk te maken heeft.”

Terwijl de toename van deze afwijkingen wel degelijk het gevolg is van het medisch advies om kleine kinderen op hun rug te laten liggen. Van Adrichem: „De discussie of Nederland dit kan betalen of niet, is reëel. Maar we moeten oppassen dat er niet een zichtbaar klasseverschil ontstaat, omdat minder welgestelde ouders dit soort behandelingen niet kunnen betalen.”

Valentijns hoofd week 15,9 pct af, erger kan bijna niet

Ingeborg Riedstra, moeder van drie, onder wie Valentijn (1):

„Als Valentijn in zijn wiegje lag, keek hij altijd naar links én omhoog. Hij had al vanaf twee weken fysiotherapie, en daarmee was die voorkeurshouding snel verholpen. Maar zijn hoofd was toen al heel scheef, en dat is niet meer rechtgetrokken. „Ik ben doorgegaan met fysiotherapie, maar dat had geen effect meer. Het hoofd van Valentijn had een flinke afwijking, van 15,9 procent: erger kan nauwelijks. Linksachter was helemaal afgevlakt en zijn oren stonden uit het lood.

„Met 6,5 maand kreeg Valentijn een helpje. Dat is aan de late kant. Door de zomerperiode duurde het vier weken voordat het helpje klaar was. Hij heeft het helpje gedragen tot 1 jaar en 2 weken. Na een jaar heeft het geen effect meer.

„Ze hebben me verzekerd dat het een puur cosmetische afwijking is, bij de Scheve Hoofden Poli in Veghel. Het was ook echt onze keus, die helm. Het hoeft niet. Maar het viel met zijn vlassige haartjes erg op dat zijn hoofd zo scheef was. Bovendien: wie zegt mij dat het geen kwaad kan?

„Valentijns hoofd is nog steeds een beetje scheef, maar het ziet er nu gewoon mooi uit. Ik vind het wel jammer dat het consultatiebureau niet meer vaart heeft gemaakt, omdat het beter was als hij de helm vanaf vijf maanden had gehad. Dat heb ik ze ook gezegd, maar ze zeiden dat ze er niet veel verstand van hadden. „Zo'n helm ziet er radicaal uit, en als ouder is dat best even slikken. Maar Valentijn had helemaal geen last van de helm. Hij heeft nooit tegengestribbeld als hij 'm op moest. En ik was heel consequent, hij had het helpje elke dag ruim 23 uur op.

„Sommige mensen zeggen dat ze het zelig vinden voor de baby, maar op het schoolplein hoorde ik vaak: had ik het ook maar gedaan. Dat zeiden mensen die te laat hadden gehoord van de helpjes, of te lang hadden getwijfeld. „Het was niet eenvoudig geweest als we de helm zelf hadden moeten betalen, maar ik had het zeker gedaan. Mijn partner heeft een plat achterhoofd, en steil haar. Zoiets blijf je altijd zien.”

Valentijn Kraan met de redressiehelm. Foto Vincent van den Hoogen